Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

ECONOMICS

Paper III

Roll No. ....

....

(In words)

D/03/10

Name of Areas/Section (if any) ....

Time Allowed : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Maximum Marks : 200

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices are prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.

૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.

૩. ટૂંક નોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.

૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.

૫. આ ઉત્તરપોથીને અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.

૬. આ ઉત્તરપોથીમાં કયાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમે આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક સાબીત થશો.

૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનો જેવાનો ઉપયોગ કરવો નહીં.

૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.

૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
Marks Obtained

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					

Total Marks Obtained..............................

Signature of the co-ordinator....................

(Evaluation)

SEAL

ECONOMICS
અર્થશાસ્ત્ર
PAPER—III
પ્રશ્નપત્ર—III

Note :—This paper has two parts A and B. *All* questions are compulsory.
નોંધ :—આ પ્રશ્નપત્રમાં **બે** વિભાગો **'અ'** અને **'બ'** છે. બધા પ્રશ્નો ફરજીયાત છે.

Part A
વિભાગ 'અ'

Note :—This part has *ten* short essay type questions of **16** marks each to be answered in about **300** words.

નોંધ :—આ વિભાગમાં **દસ** લઘુ નિબંધાત્મક પ્રશ્નો છે. પ્રત્યેક પ્રશ્નના **૧૬** ગુણ છે જેનો ઉત્તર લગભગ **300** શબ્દોમાં આપો.

1. "There are few monopolies but there are many monopolistic elements." Would you agree with this statement ? Why ?
''ઈજારા ઘણા ઓછા હોય છે, પરંતુ ઈજારાયુક્ત અંશો ઘણા હોય છે.'' શું આ વિધાન સાથે તમે સંમત છો ? શા માટે ?

Or

અથવા

Briefly describe the features of "Pareto Optimality". What are the criteria for welfare judgement ?
''પેરેટો ઈષ્ટતમતા'' ના લક્ષણો ટૂંકમાં વર્ણવો. કલ્યાણ અંગેના અભિપ્રાયના ધોરણો કયા છે ?

2. What is money multiplier ? How does it affect money supply in the country ?
નાણાંનો ગુણક એટલે શું ? દેશના નાણાંના પૂરવઠાને તે કઈ રીતે અસર કરે છે ?

Or

અથવા

How does Phillips curve explain the trade-off between unemployment and inflation ?
બેરોજગારી અને ફુગાવા વચ્ચેની બાંધછોડને ફિલિપ્સ વક્ર કઈ રીતે સમજાવે છે ?

3. Distinguish between economic growth, economic development and sustainable development.
આર્થિક વૃદ્ધિ, આર્થિક વિકાસ અને ટકાઉ વિકાસ વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો.

Or

અથવા

Discuss Ranis-Fie model of economic growth. What are its limitations ?
આર્થિક વૃદ્ધિ અંગેના રેનીસ-ફેઈ મોડેલની ચર્ચા કરો. તેની મર્યાદાઓ કઈ છે ?

4 Differentiate among the public, social, merit and club goods. Give appropriate examples to substantiate your answers.
જાહેર, સામાજીક, ગુણદર્શક અને કલબ વસ્તુઓ વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો. તમારા ઉત્તરને સમર્થન આપવા માટે યોગ્ય ઉદાહરણો આપો.

Or

અથવા

Discuss the Wagner's theory of expanding state expenditure.
વિસ્તરતા રાજ્ય ખર્ચ અંગેના વેગ્નરના સિદ્ધાંતની ચર્ચા કરો.

5. Write a note on non-tariff barriers in international trade.
આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારમાં બીન-જકાત અવરોધો પર નોંધ લખો.

Or

અથવા

Write a note on WTO and its implication for Indian Agriculture.
વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠન અને ભારતીય કૃષિ માટે તેના સૂચિતાર્થો પર નોંધ લખો.

6. What is the most important tool used by the Reserve Bank of India to control the money supply ? Demonstrate how this tool is used in India.
નાણાંનો પૂરવઠો નિયંત્રિત કરવા માટે ભારતીય રીઝર્વ બેન્ક કયા સૌથી અગત્યના સાધનનો ઉપયોગ કરે છે ? ભારતમાં આ સાધનનો ઉપયોગ કઈ રીતે થાય છે તે દર્શાવો.

Or

અથવા

What are the major recommendations of Narsinham Committee about the Financial Sector reforms in India ?
ભારતમાં નાણાં ક્ષેત્રમાં સુધારા અંગે નરસિંહમ સમિતિની મુખ્ય ભલામણો કઈ છે ?

7. Analyse labour policy reforms introduced in India after 1991.
ભારતમાં ૧૯૯૧ પછી દાખલ કરાયેલા શ્રમનીતિ અંગેના સુધારાનું વિશ્લેષણ કરો.

Or

અથવા

What are the major sources of Industrial Finance in India ?
ભારતમાં ઔદ્યોગિક નાણાંવ્યવસ્થા માટેના મહત્વના સ્રોતો કયા છે ?

8. Whether and how far do economic development and conservation of environment go together ?

શું અને કેટલા અંશે આર્થિક વિકાસ અને પર્યાવરણની જાળવણી બંને સાથે શક્ય છે ?

Or

અથવા

How can one measure poverty ? Clearly explain the concept of poverty line in India.

ગરીબીને કઈ રીતે માપી શકાય ? ભારતમાં ગરીબીની રેખાના ખ્યાલને સ્પષ્ટપણે સમજાવો.

9. What role has agriculture played in development of Indian Economy ? Discuss.

ભારતીય અર્થતંત્રના વિકાસમાં કૃષિ ક્ષેત્રે કઈ ભૂમિકા ભજવી છે ? ચર્ચો.

Or

અથવા

Discuss briefly the various land reforms measures that have taken place in India.

ભારતમાં લેવાયેલા વિવિધ ભૂમિ સુધારણા પગલાની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.

10. For a perfectly competitive firm, the market price is Rs. 16, Total Cost function is $C = \frac{Q^3}{3} - 5Q^2 + 40Q$ (Q is output). Find profit maximising output and profit/loss at this level of output. Will it continue in the market ?

પૂર્ણ હરિફાઈવાળા બજારમાંની એક પેઢી માટે બજાર કિંમત રૂા. 16, અને કુલ ખર્ચ વિધેય $C = \frac{Q^3}{3} - 5Q^2 + 40Q$. (Q = ઉત્પાદન) છે. નફાને મહત્તમ કરે તેવું ઉત્પાદન તથા તે ઉત્પાદન માટે નફો/ખોટ શોધો. શું તે બજારમાં ટકી રહેશે ?

Or

અથવા

Estimate the linear demand function from the following data and test the hypothesis that demand is independent of price.

Demand (X)	:	100	90	85	82	75	72	65	60	58	55
Price (Rs.)	:	10	12	13	14	15	16	18	20	20	18

નીચે આપેલા આંકડાઓ પરથી સુરેખ માંગ વિધેય શોધો અને માંગ, કિંમત કરતા સ્વતંત્ર છે એ પરિકલ્પનાનું પરીક્ષણ કરો.

માંગ (X)	:	100	90	85	82	75	72	65	60	58	55
કિંમત (Rs.)	:	10	12	13	14	15	16	18	20	20	18

Part B
વિભાગ 'બ'

Note :—This part has only *one* question of **40** marks to be answered in about **800** words.

નોંધ :—આ વિભાગમાં માત્ર એક પ્રશ્નનો ઉત્તર લગભગ ૮૦૦ શબ્દોમાં આપો. જેના ૪૦ ગુણ છે.

11. Consider the following regression model

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 X_t + U_t;$$

where $E(U_t) = 0$, $E(U_t^2) = \sigma^2$ a constant,

and $U_t = \rho U_{t-1} + V_t$.

Can we apply OLS to get BLU estimates of β_0 and β_1 ? What are the consequences of applying OLS to such model ? Give suitable test to detect such problem in the regression model. Discuss appropriate transformation to get BLU estimates.

નીચે આપેલું નિયતસંબંધ મોડેલ ધ્યાનમાં લો :

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 X_t + U_t;$$

જ્યાં $E(U_t) = 0$, $E(U_t^2) = \sigma^2$ (એક અચળ) અને

$U_t = \rho U_{t-1} + V_t$.

શું β_0 અને β_1 ના BLU આગણકો મેળવવા માટે આપણે OLS નો ઉપયોગ કરી શકીએ ? આ પ્રકારના મોડેલ માટે OLS નો ઉપયોગ કરવાના પરિણામો કયા છે ? નિયતસંબંધ મોડેલમાં આવા પ્રશ્નના અસ્તિત્વની ચકાસણી માટે યોગ્ય પરીક્ષણ દર્શાવો. BLU આગણકો મેળવવા માટેના યોગ્ય રૂપાંતરની ચર્ચા કરો.

Or

અથવા

What is "Cartel" in oligopoly market ? How does it achieve joint profit maximization ?

અલ્પહસ્તક ઈજારાવાળા બજારમાં 'કાર્ટેલ' શું છે ? તે સહિયારો મહત્તમ નફો કઈ રીતે મેળવે છે ?

Or

અથવા

"Trade Blocks are hindrances to the process of globalization." Critically analyse the statement in terms of the objectives of W.T.O.

''વૈશ્વિકરણની પ્રક્રિયામાં વ્યાપાર સંઘો અવરોધકો છે.'' વિશ્વ વ્યાપાર સંઘના ઉદ્દેશોના સંદર્ભમાં આ વિધાનનું ટીકાત્મક વિશ્લેષણ કરો.

Or

અથવા

Review the status of agricultural marketing in India. What policy measures are taken by government to improve the system of agricultural marketing ?
ભારતમાં કૃષિબજારવ્યવસ્થાના દરજ્જાની સમીક્ષા કરો. આપણા દેશમાં કૃષિબજારવ્યવસ્થામાં સુધારો લાવવા માટે સરકારે કયા નીતિવિષયક પગલા લીધાં છે ?

Or

અથવા

Discuss economic reforms in India in the context of poverty and unemployment reduction and Social Sector Development.
ગરીબી અને બેકારીના ઘટાડામાં અને સામાજીક ક્ષેત્રના વિકાસના સંદર્ભમાં ભારતમાં આર્થિક સુધારાઓની ચર્ચા કરો.